

АНАЛІЗ СТАНУ МАШИНОБУДІВНОЇ ГАЛУЗІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА НАПРЯМКИ ЇЇ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ

Безнощенко Н.О.

Розглянуто та проведено аналіз сучасного стану машинобудівної галузі Одеської області. Виділено основні проблемні аспекти її подальшого розвитку та шляхи їх подолання. Обґрунтовано подальші напрямки розвитку промисловості регіону.

Постановка проблеми. Машинобудування на сучасному етапі становлення світових економічних відносин є однією з найважливіших галузей економіки. Показники діяльності цієї галузі є основними для визначення рівня економічного розвитку країни. Тому розвиток машинобудування – це основа науково-технічного прогресу у всіх галузях національного господарства, значна підтримка конкурентоспроможності країни.

Забезпечення розвитку машинобудування Одеської області є визначальною передумовою формування високого потенціалу розвитку Українського Причорномор'я.

Аналіз останніх досягнень і публікацій. Питання оцінки діяльності машинобудівного комплексу України розглянуто в роботах таких вітчизняних учених, як О.Дальніченко, В.Іванишин, М.Макаренко, В.Ольшевський, О.Романко, В.Ситай, Н.Тарасова, О.Шапуров. Проте деякі питання, пов'язані з діяльністю машинобудівних підприємств, залишаються недостатньо розкритими за умов економічної кризи.

Метою статті є проведення аналізу стану машинобудівної галузі Одеської області та визначення основних тенденцій її подальшого розвитку.

Виклад основного матеріалу. Машинобудування є однією з найважливіших галузей економіки України: воно забезпечує близько 233 тис. робочих місць, створює попит на продукцію суміжних галузей і є сферою застосування наукових досягнень.

На сьогодні машинобудівний комплекс України складається з 365 підприємств, включаючи 25 державних, і 57 науково-дослідних інститутів [1].

Аналіз Одеської області свідчить, що в області налічується майже 480 промислових підприємств, на яких працює більше 70 тис. штатних працівників. Частка інноваційно активних промислових підприємств в загальній кількості підприємств 2009 року становила 14,2%, а 2010 –

15,7%, темпи зростання обсягу прямих іноземних інвестицій в 2009 році склали 107,4%, а в 2010 – 108,0%. Обсяги інвестицій в основний капітал в 2010 році склали 81,9% обсягів 2009 року. Тобто можна зробити висновок, що намітились певні позитивні тенденції [2].

Особливе місце в промисловості належить машинобудівному комплексу. За 2008 рік приріст обсягів виробництва у порівнянні з минулим роком становив 3,8%. Частка машинобудівної галузі в загальному обсязі реалізованої продукції – 21,9%.

На показники діяльності підприємств машинобудування за результатами 2009 року суттєво вплинуло скорочення внутрішнього попиту на продукцію, перш за все автомобілебудування (зниження обсягів складання автомобілів на ГРП ЗАТ ЗАЗ «Іллічівський завод автомобільних агрегатів»), обмеження платоспроможного попиту населення у поєднанні зі скороченням обсягів фінансування майже з усіх джерел, зменшення зовнішнього попиту, внаслідок чого обсяги виробництва скоротились на 54% (рис. 1).

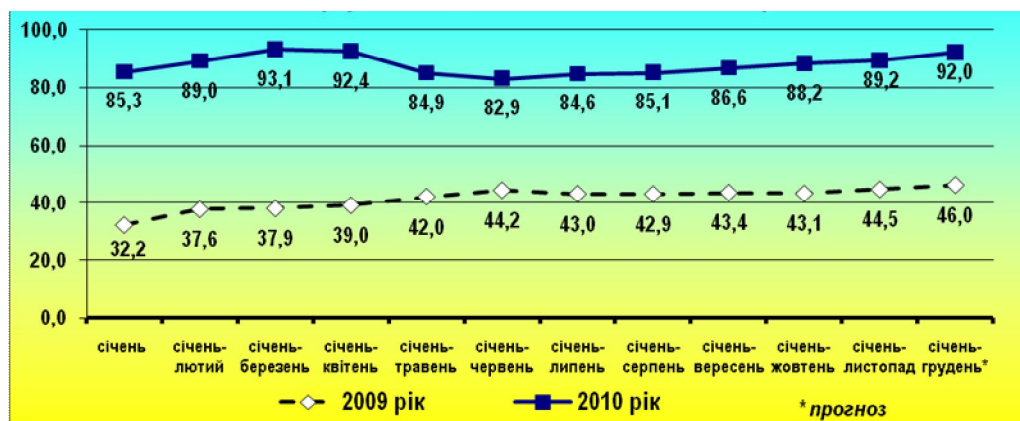

Рис. 1. Динаміка темпів росту (зниження) обсягів виробництва машинобудування Одеської області за 2009-2010 роки.

Поряд з цим незважаючи на негативні наслідки кризи провідні підприємства галузі реалізовували програми з модернізації виробництва, введення нової продукції, нових технологічних процесів:

- ВАТ «Одескабель» впроваджено лінію Davis-Standart для виготовлення ізолюваних силових кабелів та лінію з виробництва нагрівальних кабелів;

- ВАТ «Телекарт-прилад» здійснено розробки устаткування для будівництва локальних обчислювальних мереж, системні рішення в області енергетики, комунікаційне і програмне забезпечення для енергопостачальних компаній;

- ГРП Іллічівський ЗАА ЗАТ „ЗАЗ” відкрито нову дільницю для діагностики автобусів та автомобілів, дільницю вантажно-митного

комплексу, створено 23 робочих місця.

- ТОВ «Укратлантік» ведено в дію підприємство з виробництва водонагрівачів, за 2009 рік виготовлено 137 тис.штук, створено 100 нових робочих місць.

У січні-листопаді 2010 року в порівнянні з відповідним періодом минулого року значно уповільнились темпи зниження обсягів виробництва на підприємствах машинобудування до 10,8%.

У листопаді 2010 року до жовтня відновлено тенденції нарощування в галузі, обсяги виробництва збільшились на 7,4% [3].

За січень-квітень 2011 року забезпечено позитивну динаміку нарощування обсягів промислового виробництва на підприємствах машинобудування на 28,8% порівняно з тим же періодом попереднього року. За січень-березень 2011 року промисловими підприємствами реалізовано продукції на суму 6146,0 млн. грн., з них 13,3% машинобудування [4].

Проведений аналіз стану промислової сфери дозволяє виділити **основні проблеми** розвитку Одеської області:

- відсутність інвестиційно привабливого законодавства, дієвих гарантій для інвестора;

- неефективна структура промислового виробництва, яка не відповідає структурі виробничих потужностей;

- відсутність міжгалузевої збалансованості виробництва на основі закінченого технологічного циклу;

- незадовільний рівень інноваційної діяльності на більшості підприємств: низький (порівняно з потенційними можливостями) рівень впровадження науково-технічних розробок у виробництво та випуск інноваційної продукції;

- недостатній рівень завантаження виробничих потужностей підприємств різних галузей, а також надмірність існуючих виробничих потужностей з огляду на реальні потреби внутрішнього і зовнішнього ринку;

- високий рівень зносу основних фондів (моральний та фізичний) в більшості галузей промисловості, значне відставання стану основних фондів від технологічного рівня розвинених країн;

- недостатньо ефективна фінансова діяльність промислових підприємств;

- погіршення фінансового потенціалу та матеріально-технічної бази науково-дослідних установ та інші.

Тому, напрямки подальшого розвитку потребують істотного змінення, оскільки можливості екстенсивного розвитку вже фактично вичерпані.

Ці напрямки окреслені в розробленій Одеською обласною державною адміністрацією «Програма розвитку промисловості Одеської

області на 2011-2014 роки», основною метою якої є створення умов для активізації інноваційно-інвестиційної діяльності виробничого комплексу, оптимізації галузевої структури, забезпечення ринку конкурентоспроможними промисловими товарами та збільшення надходжень до бюджету.

Програма ставить за мету збереження науково-технічного і технологічного потенціалу, створення умов для його подальшого розвитку з орієнтацією на виробництво конкурентоспроможних товарів, визначення пріоритетів розвитку окремих галузей промисловості.

Враховуючи цілі, які ставляться, Програма реалізовуватиметься шляхом виконання **наступних завдань:**

1) забезпечення зменшення розриву рівня економічного розвитку агломерації «великої Одеси», у порівнянні з південно-західними та північними районами області відповідно до стратегічних завдань;

2) ефективного використання ресурсного потенціалу області (трудових, матеріальних та природних ресурсів);

3) відновлення функціонування непрацюючих та збанкрутілих виробництв;

4) підтримки стабільного функціонування ключових бюджетоутворюючих підприємств;

5) розробки перспективних напрямків діяльності промислового комплексу з використанням наукового потенціалу, створенням сучасної інноваційної інфраструктури (індустріальних парків, технопарків, кластерів) з виробництва дослідних зразків, зокрема, пристроїв зв'язку та телекомунікаційних технологій.

Пріоритетними напрямками в машинобудуванні буде: розвиток виробництв телекомунікаційних технологій та засобів зв'язку (електронних лічильників, устаткування для будівництва локальних обчислювальних мереж), впровадження сучасних технологій з виробництва новітньої кабельно-провідникової продукції для телекомунікацій, енергопостачання та обігріву, металорізального обладнання (термічного і лазерного різання з програмами оптимального розкрою прокату, повітряно-розподільчого устаткування), виробництва транспортних засобів (легкових автомобілів, причепів) та побутової техніки.

Програмою також передбачається реалізація пілотного проекту створення та функціонування індустріальних (промислових) парків в Іванівському та Любашівському районах.

Фінансування заходів Програми буде здійснюватися переважно за рахунок коштів інвесторів та шляхом залучення кредитних ресурсів. Однак окремі заходи Програми передбачається фінансувати з обласного бюджету. [3]

Висновки. Отже, в умовах кризи ефективна діяльність

підприємств машинобудівної галузі полягає передусім у створенні певних умов для її подальшого розвитку: збереження науково-технічного і технологічного потенціалу, створення умов для його подальшого розвитку з орієнтацією на виробництво конкурентоспроможних товарів, визначення пріоритетів розвитку, створенням сучасної інноваційної інфраструктури. Саме держава повинна надати підтримку підприємствам машинобудівної галузі, оскільки саме ця галузь є потужним виробником промисловості нашої країни. Таким чином машинобудівна галузь Одеської області потребує значних перетворень та інвестицій.

Література

1. Колодійчук А.В., Пісний В.М. Особливості функціонування машинобудівних підприємств на сучасному етапі розвитку економіки України. / А.В. Колодійчук, В.М. Пісний. // Науковий вісник НЛТУ України. 4. Економіка, планування і управління галузі. – 2009. – Вип. 19.13. – С. 172 – 178.
2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Програма розвитку промисловості Одеської області на 2011-2014 роки. [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://gue.odessa.gov.ua/Main.aspx?sect=Page&IDPage=31506&id=106>
4. Офіційна сторінка Головного управління економіки Одеської обласної державної адміністрації. [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://gue.odessa.gov.ua/Main.aspx?sect=Page&IDPage=24703&id=106>
5. Шапуров О.О. Стан і тенденції розвитку машинобудування./ О.О.Шапуров // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 3. – С. 57-63.
6. Фещур Р.В., Самуляк В.Ю. Управління розвитком машинобудівних підприємств. / Р.В. Фещур, В.Ю. Самуляк // Вісник Національного університету "Львівська політехніка": Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – Львів: НУ "Львівська політехніка". – 2008. – № 624. – С. 100-109.

Abstract

Beznoschenko N.O.

Analysis of machine-building industry of the Odessa area and directions of its subsequent development

The actual state of machine-building industry of the Odesa area is considered and analysed. Basic problem aspects of its subsequent development and ways of their overcoming are selected. Subsequent directions of development of industry of region are grounded.